

שכל מצות התורה הם אלקיים, ואין התורה דת טבעית, או דת נימוסית, או דרך ארץ לקיום הישוב, כמו שאמרנו כי קצת אנשים שחשבו כי התורה היא נימוס בני אדם. אבל התורה היא אלהית, שכל דבריה אלהיים. ומפני כך על ידי זה זוכה לעולם הבא. ואם היו דבריה נמוסיים, לא היה זוכה על ידם לעולם הבא.

ב. הראייה קוק | ערפילי טוהר

העונשים החברתיים, בייחוד בשביל היזק ממון, יש להם שני מקורות נפשיים: טוב ורע. האחד נובע מתוך ההכרה שאסור לעשות עוולה, והעושה עוול צריך שיוסר כדי שתתחזק ההכרה הטובה הזאת. והשני בא מתוך צרות עין, שהאיש האחר אין לו ליהנות בשלי, או לנוגע בשלי, מפני שההרגשה של השלי ושל האני היא חזקה ומגושמת באין שיעור. כל המשפטים שהם הולכים בלא מקור אלהי יונקים ממקור הרע, וכל המשפטים האלוניים אין בהם כלום מהרע, כי אם הכל נובע ממקור הטוב של האמת והיושר כשהוא לעצמו. והענפים יש בהם מן השורש. פעמים בגילוי ופעמים רק בהעלם. ומשפטי הגויים ברובם נובעים מן האנוכיות הגסה הזאת, שעליה בנויה החברה הפוליטית של האנושיות, עד אשר לא באה למידה הנבואית העליונה של כיתות החברות לאתים. אחת היא מלחמת ד' של ישראל, שיסודה הוא רק הגברתה של האורה האלונית, הדורשת את יסוד המשפט ממקורו הטוב. ובכל מקום שאתה מוצא אגוריאות של גויים, אף על פי שדינם כדוני ישראל, אסור לדון בפניהם, שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, לפניהם ולא לפני גויים. כי המקור של החברה האנושית, המפורדת ללאומים לוחמים זה בזה בלא רחמים, יונק הוא עדיין ממקור הרשעה, והצורה המשפטית באה לא מהמלחמה נגד העוול בכלל, אלא מהרשעה וצרות העין נגד האיש האחר שאינו בעל אותו הרכוש, וההזדמנות הארעית שנתדמו הדינים בצורתם החיצונה, אינה יכולה לטהר את הזוהמא המקורית של נטיית הנפש שיסוד המשפט יונק ממנה.

ג. ספר באר הגולה | באר השביעי פרק ד

ולפיכך מה שאמרנו במשפטי הגויים [בפרק רביעי] דבבא קמא (לז ב) שור של ישראל שנגח שור של נכרי, בין תם בין מועד פטור. 'נכרי' האמור כאן הוא החלק הג'. והנה אותם שהם עובדים אל השם יתברך, יש להם שיתוף וחבור יחד במה שיש להם אל אחד, הוא הסבה הראשונה, המקשר אותם, ומאחד אותם. אך אותם שהם עובדים זולתו יתברך, הם נבראים נבדלים מן כל הנבראים אשר נבראו לעבודתו. ולכן ראוי מצד זה לפטור שלא יחייב בהיזק הבהמה לבהמה שלהם, כי אין ראוי שיהיה האדם חייב על שמירת הבהמה שלו, כי דבר זה שישמור בהמתו שלא יזיק לאחר, הוא דבר חדוש בתורה. כי לפי הדעת והסברא על הניזק לשמור עצמו מן ההיזק. ואם אי אפשר לו שלא תהיה בהמתו יוצאת לשדה לרעות, גם המזיק איך לא תצא בהמתו לרעות.

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם

ד. רמב"ם | הלכות נזקי ממון, פרק ח'

ה. שור של ישראל שנגח שור של נכרי בין תם בין מועד פטור, לפי שאין הגוים מחייבין את האדם על בהמתו שהזיקה והרי אנו דנין להם כדניהון, ושור של נכרי שנגח שור של ישראל בין תם בין מועד משלם נזק שלם, קנס הוא זה לגוים לפי שאינן זיהדין במצות אינן מסלקין הזיקן ואם לא תחייב אותן על נזקי בהמתן אין משמורין אותה ומפסידין ממון הבריות. שור של ישראל שנגח שור של נכרי, א"ל הטענה הזאת אינה מספקת שהרי הם תופסים גוף המזיק ונפרעין ממנו.

ה. שו"ע חו"מ | סימן כ"ו

א. אסור לדון בפני דיני עובדי כוכבים ובערכאות שלהם (פי' מושב קבוע לשריהם לדון בו), אפילו בדין שדינים בידי ישראל, ואפילו נתרצו ב' בעלי דינים לדון בפניהם, אסור. וכל הבא לידון בפניהם, הרי זה רשע, וכאילו חרף וגדף והרים יד בתורת מרע"ה

ו. רמב"ם | הלכות יסודי התורה פרק ה

ה. נשים שאמר להם עובדי כוכבים תנו לנו אחת מכן ונטמא אותה ואם לאו נטמא את כולכן יטמאו כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל, וכן אם אמרו להם עובדי כוכבים תנו לנו אחד מכם ונהרגנו ואם לאו נהרוג כולכם, יהרגו כולם ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל, ואם יחדוהו להם ואמרו תנו לנו פלוני או נהרוג את כולכם, אם היה מחוייב מיתה כשבע בן בכרי יתנו אותו להם, ואין מורין להם כן לכתחלה, ואם אינו חייב מיתה יהרגו כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל.

כסף משנה

... אכל אי קשיא על ר"ל קשיא דאמר שא"ע"פ שיחדוהו להם אם אינו חייב מיתה לא ימסרוהו דהא ליכא הכא סברא דמאי חזית דמנא ידך סומק עפי שהרי הוא וחס והרגנים אם לא ימסרוהו. ואפשר לומר דס"ל לר"ל שמי"ש דש"ד סברא הוא אינו עיקר העטע דקבלה היחה זידס דש"ד ירכנ ולא יעצור אלא שנתנו עטע מסברא להיכא דשייך אכל אין הי"ד דאפילו היכא דלא שייך האי עטמא הוי דינא הכי דיהרג ולא יעצור:

ז. רמב"ם | הלכות מלכים פרק י

ב. בן נח שאנסו אנס לעבור על אחת ממצותיו, מותר לו לעבור, אפילו נאנס לעבור ע"ז עובד, לפי שאינן מצווין על קדוש השם, ולעולם אין עונשין מהן לא קטן ולא חרש ולא שוטה לפי שאינן בני מצות.

ח. שו"ת חכם צבי | סימן כו

אנחנו נצטוונו שלא לעשות מעשים מכוערי ולא יהא אלא גונב ע"מ למיקט או ע"מ לשלם תשלומי כפל אף שאינו מתכוין לגנוב ולא עוד אלא שמתכוין לטובת הנגב עכ"ז נצטוונו אנחנו שלא להרגיל עצמינו לגנוב וכבר מצינו שני לאוין מפורשים בגוים לא תתעמר בה ומכור לא תמכרנה בכסף וכשצדין על ערי הנכרי נצטוונו להניח רוח אחת מבלי מצור לכל מי שירצה להמלט על נפשו כמ"ש הרמב"ם ז"ל בה' מלכים פ"ו דין ז' וכן כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום ואף בבע"ח בלתי מדברים נצטוונו על צערם מדאורייתא למ"ד ואתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד ומצות שלוח הקן יש בה עשה ול"ת ואף בצמחים נצטוונו לא תשחית את עצה וכל זה אינו בעבור הפעול אלא בעבורינו אנחנו הפועלים לקנות בנפשנו דעות אמיתיות ומדות טובות וישרות לזכותנו לטוב לנו.

ט. יד רמ"ה | בבא בתרא טז.

(קצט) דרש רבא מאי דכתיב ברכת אובד עלי תבא שהיה גוזל שדה מיתומים ומשביחה ומחזירה להם. והני מילי באומות העולם, אבל לישראל כי האי גוונא לאו מעליותא היא דגרסינן בפרק איהו נשך (ב"מ דף ס"א ע"ב) לא תגנוב על מנת לשלם תשלומי ד' וה'.

י. כלי יקר | שמות כ ט

בראשונות אמר עד שקר, ובאחרונות הוסיף עד שוא. פירש הרמב"ן שלא יעיד אפילו על דבר שלא יתחייב בו כלום כגון שיעיד אמר פלוני ליתן לזה מנה ולא קנו מידו זה נקרא שוא ודבר בטל וזה הרחקה יתירה, וציווי זה לא יתכן כי אם לישראל כי שארית ישראל לא יעשו עוולה ולא ידברו כזב אף על פי שאותו דבר כזב אינו מזיק לחבירו כלום ואולי לא היו האומות יכולין לעמוד בהרחקה יתירה זו על כן נאמר בראשונות עד שקר.

יא. מוסר המקרא והתלמוד | הרב שלמה זלמן פינס

יש צדק משפטי ויש צדק מוסרי. הסיסמה של הצדק המשפטי היא: תן לכל אדם את שלו! ותפקידו הוא לממש זאת בחיים, להגן על הנפש והרכוש של כל אחד, מפני התקפת חבירו, אולם הצדק המוסרי עליון על הצדק המשפטי, הוא ניגש אל האדם בתביעות מכח הטענה שהאדם נברא בצלם אלקים, ועל כן עליו להסתלק מהאנוכיות הבהמית, להתעלות עליה, לכבוש את היצרים המשחיתים את הוד תכונתו. הצדק המשפטי עיקר מגמתו להגן על זולתי מפני, מפני מעשי - לא כן הצדק המוסרי, סוף מגמתו הוא האני שלי, לעשות אותי לאדם עליון.

יב. רבי יהושע אייזיק חריף | אבי הנחל, דרוש ג'

נראה לי לבאר שהענין הוא, דאיתא בפרק קמא דשבועות (א) וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל וגו' (ויקרא טו, יט), יש לי בענין זה להביא שלש טומאות: טומאת עבודה זרה, טומאת גילוי עריות וטומאת שפיכות דמים - וכיון שיש בשלש עבירות אלו ענין טומאה, על כן צריך שימסור נפשו, כי אף על פי שהוא אנוס, מכל מקום יש טומאה ופגם בנפשו.

והנה כל הענין שטומאה פוגמת, הוא רק בישראל, מה שאין כן בבני נח, זהו רק בבחינת אזהרה ואיסור ... אבל לא בבחינת טומאה, ועל כן לא נצטוו על קדושת השם ... ועיין בנזיר (א"ס) - כל שיש לו טהרה יש לו טומאה ... וכיון שאין להם טומאה חיצונית - אין להם טומאה פנימית ... ועל כן נאמר במתן תורה "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות י"ט, י) ... ועל כן הוזהרו על העבירות [שהן] בבחינת טומאה, וכל שהוא בבחינת טומאה הוא אפילו באונס ... אף על פי שהוא באונס, מכל מקום מטמא את הנפש, וכמו שכתוב "גם בלא דעת נפש לא טוב" (משלי י"ט, ב) ... וכמו שבארתי וכו' ממלכת כהנים, ובכהנים אפילו באונס נמי הוי טומאה ... וגוי קדוש ... ואמרינן בחולין לו: חיבת הקודש מכשרתן לקבל טומאה ... שכל הטומאה, היא מצד שהם גבוהים במעלה וקדושה, ועל זה אומר הכותב "השכן אתם בתוך טמאתם" (ויקרא טו ט"ב), ואמרינן ביומא נז: אפילו בשעה שהם טמאים השכינה עמם ... דאי לאו הכי לא היו טמאים, דכל עיקר הטומאה הוא משום חיבת הקודש.

יג. הרב יעקב משה חרל"פ | בית זבול, חלק ב'

כל העבירות פוגעות בנפש החוטאת, אבל יש הבדל [במידת הפגם] בין אם עוברים במזיד לעוברים בשוגג, ואם עוברים באונס גמור - הרי אונס רחמנא פטריה. לא כן הטומאה שהיא מחשיכה את אור הנפש. אין הבדל בין אם נטמאו במזיד לנטמאו בשוגג, ואף באונס - כל שנגעו בדבר המטמא הרי נטמאים - ובזה ביארנו טעם ההלכה שעל כל התורה כולה וכו', לפי שבאלו השלש יש בהם גם צד טומאה (עיין שבועות ז) וגם באונס נטמאים, ולכן אם אמנם מצד העבירה אין עליו עונש, דעבירה באונס ליכא, מכל מקום משום טומאה איכא ...

כי נבדלים אנו מבני נח, בנו חדורים כל קיומי המצוות בדם התמצית שלנו, ועל כן לולא באמת היתה אזהרת התורה "חוי בהם" (ויקרא יח ה), היינו מוכנים מצד הרגשת הקדושה להעקד על כל מצוה ומצוה ולהרג על קדושת שמו יתברך, מה שלא כן הוא אצל שאר העמים בני נח, שגם המצוות שהם מצווין עליהם אינם חדורים אצלם בפנימיותם, ולא ירדו המצוות לתוך חדרי לבנם עד כדי ליהרג, ומדרגה זו מהם והלאה היא.